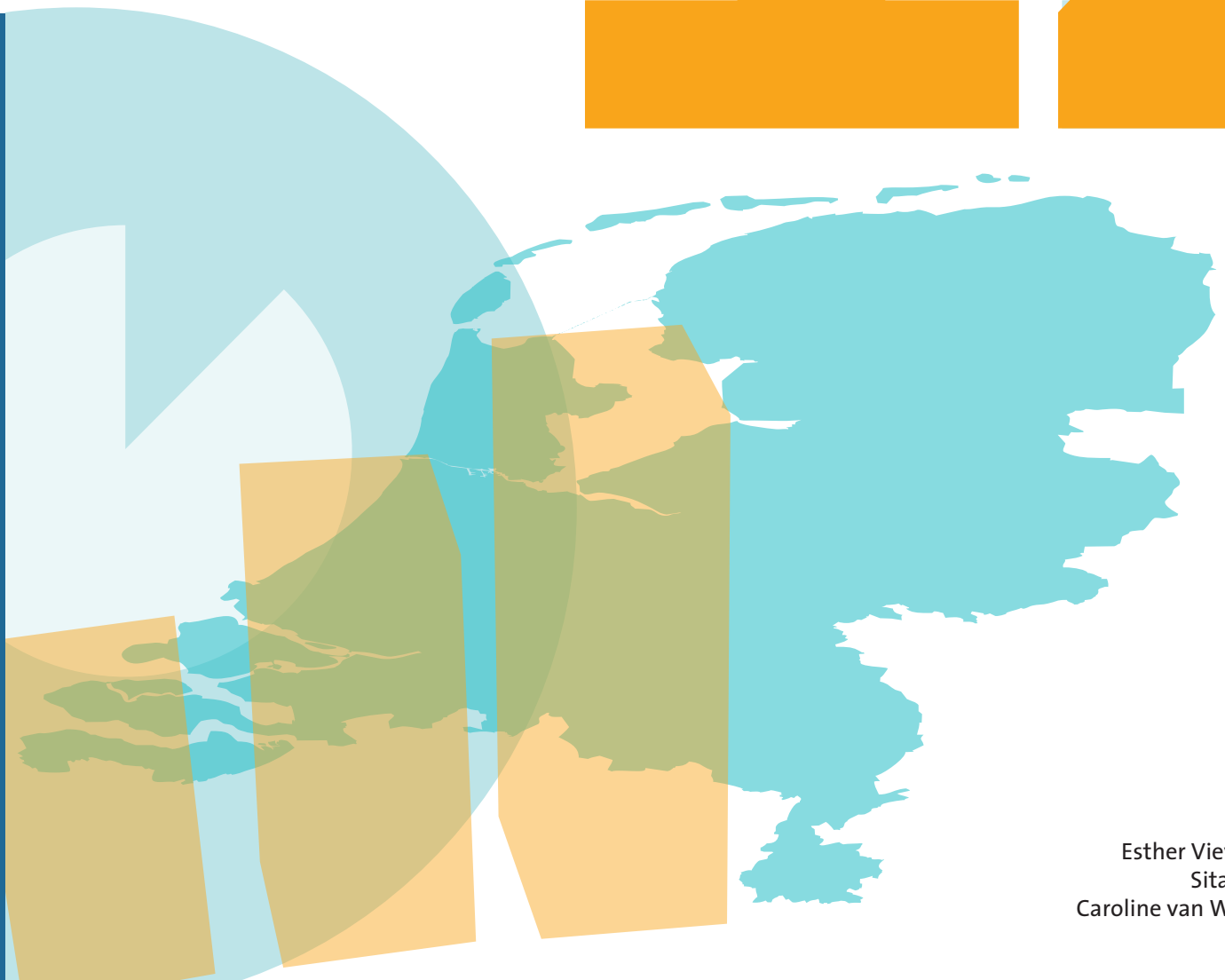

Opgroeien in diversiteit

Beschrijving van de vervolgmeting
Monitor Diversiteit in het Jeugdbeleid

Esther Vieveen
Sita Tan
Caroline van Weert

Centraal Bureau voor de Statistiek

Centrum voor Beleidsstatistiek

ZonMw

Verklaring van tekens

.	gegevens ontbreken
*	voorlopig cijfer
**	nader voorlopig cijfer
x	geheim
–	nihil
–	(indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2011–2012	2011 tot en met 2012
2011/2012	het gemiddelde over de jaren 2011 tot en met 2012
2011/'12	oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2011 en eindigend in 2012
2009/'10– 2011/'12	oogstjaar, boekjaar enz., 2009/'10 tot en met 2011/'12

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Prepress

Centraal Bureau voor de Statistiek
Grafimedia

Omslag

Teldesign, Rotterdam

Inlichtingen

Tel. (088) 570 70 70
Fax (070) 337 59 94
Via contactformulier:
www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl
Fax (045) 570 62 68

Internet

www.cbs.nl

ISSN: 1877-3028

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Den Haag/Heerlen, 2012.
Verveelvoudiging is toegestaan,
mits het CBS als bron wordt vermeld.

Inhoud

Samenvatting	5
1. Inleiding	7
Aanleiding en doel van het onderzoek	7
Onderzoeksopzet	7
Onderzoekspopulatie	8
Indeling van het rapport	8
2. Opgroeien in het gezin	9
Jongeren in eenoudergezinnen en instellingen	9
Kinderopvanggebruik	10
Personeel in de kinderopvang	11
Jongeren in arme gezinnen	11
Gebruik financiële ondersteuning voor ouders	12
Conclusie	13
3. Talenten ontwikkelen en de overgang naar werk	14
Opleidingsniveau	14
Slagingspercentages voortgezet onderwijs	14
Beoordeling eigen schoolprestaties	15
Voortijdig schoolverlaters	15
Personeel in het onderwijs	16
Arbeidsmarktpositie	16
Wajong-uitkering	18
WW- of WIJ-uitkering	18
Conclusie	19
4. Vrijtijdsbesteding, vriendschappen, relaties en seksualiteit	20
Vriendenkring	20
Sport	20
Seksualiteit	21
Religie	21
Alcoholgebruik	22
Halt-afdoeningen en verblijf in justitiële jeugdinrichtingen	22
Conclusie	23
5. Fysieke en mentale gezondheid	25
Zuigelingensterfte	25
Overgewicht	25
Medische consumptie	25
Psychische problemen	26
Beoordeling eigen gezondheid	26
Conclusie	26

6. Begrippen en afkortingen	28
Begrippen	28
Afkortingen	30
Centrum voor Beleidsstatistiek	31

Samenvatting

De monitor Diversiteit in het Jeugdbeleid is uitgevoerd door het CBS-CvB en het SCP. In 2010 verscheen de nulmeting van de monitor. Hierin werd een overzicht gegeven van de leefsituatie van autochtone en allochtone jongeren, hun voorzieningengebruik en de diversiteit van het personeel in de jeugdsector. In het rapport dat voor u ligt, beschrijven we de stand van zaken een aantal jaren later en proberen we waar mogelijk ook de ontwikkeling sinds de nulmeting te schetsen. De aspecten die hierbij aan bod komen zijn gezin, school en werk, vrije tijd en gezondheid. De monitor is tot stand gekomen met financiering van het programma *Diversiteit in het Jeugdbeleid* (2008–2011) van ZonMw.

Net als een paar jaar geleden zien we op veel vlakken verschillen tussen niet-westers allochtone en autochtone jongeren. Niet-westers allochtone jongeren krijgen nog steeds niet dezelfde kansen als autochtone jongeren. Westers allochtone jongeren nemen daarbij een tussenpositie in.

Het personeel in de jeugdsector is nog relatief vaak autochtoon en hierin is weinig gewijzigd sinds de nulmeting. Hoewel er slechts enkele jaren zijn verstreken tussen de twee peilmomenten, zijn de leefsituatie en het voorzieningengebruik van jongeren op sommige terreinen veranderd ten opzichte van de nulmeting. Dit is in deze monitor iets vaker een positieve ontwikkeling dan een negatieve, zoals de afname van het aandeel voortijdig schoolverlaters. Ook zien we in de monitor wat meer indicatoren waarbij het verschil tussen niet-westers allochtone jongeren en hun autochtone leeftijdsgenoten kleiner is geworden, dan indicatoren waarbij de verschillen zijn toegenomen. Hieronder worden de belangrijkste indicatoren en verschillen puntsgewijs weergegeven.

- Van de jongeren in Nederland groeit 13 procent op in een eenoudergezin. Dit komt bij Surinaamse en Antilliaanse jongeren veel vaker voor dan bij andere groepen. Sinds de nulmeting er is een lichte stijging van het aandeel kinderen dat bij één ouder woont.
- Het aandeel jongeren dat opgroeit in een gezin met een laag inkomen is daarentegen afgenomen. Deze afname is het grootst bij niet-westers allochtone jongeren. Dat neemt niet weg dat zij nog steeds vaker in een arm gezin wonen en hun ouders ook beduidend vaker kindgebonden budget aanvragen dan autochtone ouders.
- De formele kinderopvang is voor meer huishoudens de voornaamste vorm van opvang dan een aantal jaar terug. Deze toename geldt voor alle groepen maar is het sterkst onder autochtonen en westerse allochtonen.
- Zoals we ook in de nulmeting zagen, zitten niet-westers allochtone jongeren vaker op een laag onderwijsniveau dan autochtone jongeren en verlaten zij vaker het onderwijs zonder startkwalificatie. Wel maken zij nu vaker hun opleiding af dan een paar jaar geleden. De daling van het aandeel voortijdig schoolverlaters zoals we die in het algemeen zien, is namelijk het sterkst onder niet-westers allochtone jongeren.
- De economische crisis heeft ook jongeren getroffen. Er zijn nu minder jongeren van 15 tot en met 24 jaar werkzaam en meer jongeren werkloos dan een paar jaar geleden. Niet-westers allochtone jongeren hebben nog steeds minder vaak een baan en zijn vaker werkloos dan autochtone jongeren. Dit zien we ook bij het ontvangen van een WW- of WIJ-uitkering: niet-westers allochtone jongeren maken hier vaker gebruik van dan autochtone jongeren.
- Vriendschappen tussen autochtone en allochtone jongeren komen vrij veel voor. De meeste allochtone jongeren (85 procent) hebben goede vrienden die autochtoon zijn en 44 procent van de autochtone jongeren heeft goede allochtone vrienden.
- Een vijfde van de jongeren doet maar één keer per week of minder buiten schooltijd aan sport of buitenspel. Onder niet-westers allochtone jongeren is het aandeel dat weinig beweegt groter dan onder autochtone jongeren. Dit beeld is niet veranderd sinds de nulmeting.
- Wel veranderd is het alcoholgebruik onder jongeren: dit is nu een stuk lager dan enkele jaren geleden. Deze daling geldt voor alle groepen, maar autochtone en westers allochtone jongeren drinken nog steeds vaker alcohol dan niet-westers allochtone jongeren.
- Een omgekeerd beeld zien we bij het (kleine) aandeel jongeren dat een Halt-afdoening krijgt of enige tijd in een justitiële inrichting verblijft: dit is groter onder niet-westers allochtone jongeren dan onder autochtone jongeren. Wel zien we bij de groep jongeren als geheel ook hier een lichte afname.

- Vijftien procent van de jongeren in Nederland kampt met overgewicht. In vergelijking met de andere groepen ligt dit aandeel bij niet-westers allochtone jongeren hoger. Dit beeld is niet veranderd ten opzichte van een paar jaar geleden.
- Wat betreft de medische consumptie zien we een wisselend beeld. In vergelijking met autochtone jongeren bezoeken niet-westers allochtone jongeren vaker de huisarts maar juist minder vaak de tandarts.
- Autochtone en niet-westers allochtone jongeren verschillen van elkaar wat betreft het soort psychische problemen waar ze aangeven last van te hebben. Emotionele problemen en hyperactiviteit worden vaker genoemd door autochtone jongeren, terwijl niet-westers allochtone jongeren vaker gedragsproblemen en problemen met leeftijdgenoten rapporteren. Wel zijn er nu minder niet-westers allochtone jongeren die zeggen problemen met leeftijdgenoten te hebben dan bij de nulmeting.

1. Inleiding

Aanleiding en doel van het rapport

Het Centrum voor Beleidsstatistiek (CvB) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) hebben met financiering van ZonMw de Monitor Diversiteit in het Jeugdbeleid uitgevoerd. In de monitor wordt de diversiteit van het jeugdbeleid vanuit drie invalshoeken in kaart gebracht:

- De monitor richt zich in de eerste plaats op het *voorzieningengebruik* door etnische groeperingen in de jeugdsector. Het gaat hierbij om voorzieningen die jongeren ondersteunen en stimuleren in hun ontwikkeling naar volwassenheid en probleemgedrag helpen voorkomen. De vraag die daarbij centraal staat is of allochtone jongeren in gelijke mate als autochtone jongeren bereikt worden door die voorzieningen.
- Ten tweede geeft de monitor de diversiteit van het *personeel* in de jeugdsector weer. Hierbij gaat het om de vraag of allochtonen in gelijke mate als autochtonen vertegenwoordigd zijn in het personeelsbestand van deze voorzieningen.
- Om deze resultaten beter te kunnen plaatsen wordt ook een beeld geschetst van de *leefsituatie* van jongeren, op het gebied van gezin, school, vrije tijd en arbeidsmarkt.

In het kader van de monitor hebben het CBS en het SCP in 2009 een bronnenstudie en een nulmeting¹⁾ uitgevoerd, gevolgd door een verdiepende studie door het SCP in 2010²⁾. Het rapport dat voor u ligt, beschrijft de resultaten van de vervolgmeting. Hierbij gaan we in op de stand van zaken van de verschillende indicatoren van de monitor. Waar mogelijk vergelijken we met de nulmeting³⁾ en beschrijven we de ontwikkelingen.

De monitor is tot stand gekomen met financiering van het programma *Diversiteit in het Jeugdbeleid (2008–2011)* van ZonMw.

Onderzoeksopzet

De monitor is onderverdeeld in zes dimensies. Die zes dimensies zijn in dit rapport samengevoegd tot vier thema's (met tussen haakjes de bijbehorende dimensies van de monitor):

- opgroeien in het gezin (*Opgroeien in het gezin*);
- talenten ontwikkelen en de overgang naar werk (*Talenten ontwikkelen en de Overgang naar werk*);
- vrijetijdsbesteding, vriendschappen, relaties en seksualiteit (*Vrijetijdsbesteding en Vriendschappen, relaties en seksualiteit*);
- fysieke en mentale gezondheid (*Hoe gaat het met de gezondheid van de jeugd*).

Voor de monitor is uitsluitend gebruik gemaakt van bestaande databronnen. In de nulmeting waren voor ruim 60 indicatoren gegevens beschikbaar. Voor bijna driekwart van deze indicatoren zijn inmiddels recentere gegevens beschikbaar. Deze indicatoren zijn opnieuw berekend op basis van de meest recente data. Hierbij zijn zoveel mogelijk dezelfde bronnen en definities gebruikt als in de nulmeting.

Voor een deel van de indicatoren geldt dat de uitkomsten zijn gebaseerd op steekproefonderzoek met soms een gering aantal respondenten, waardoor grote marges kunnen ontstaan. Vanwege de marges op de uitkomsten raden we ook aan voorzichtig te zijn bij

¹⁾ W. de Jong, A. de Rijk en L. Schreven, *Opgroeien in diversiteit*, CBS, 2010 en W. de Jong, K. Geertjes, A. de Rijk, L. Schreven, S. Keuzenkamp, J. Dagevos en F. Bucx, *Monitor Diversiteit in het Jeugdbeleid, Nulmeting*, CBS, 2010.

²⁾ A. van den Broek, E. Kleijnen en S. Keuzenkamp, *Naar Hollands gebruik?*, SCP, 2010.

³⁾ Niet voor alle indicatoren is een vergelijking met de nulmeting mogelijk. Zo zijn voor een aantal indicatoren geen recentere data beschikbaar dan in de nulmeting. Ook is voor een aantal indicatoren een andere bron gebruikt, waardoor een vergelijking niet goed mogelijk is. Daarnaast speelt de kwaliteit van de data een rol. Hier wordt verder op ingegaan in de publicatie E. Vieveen, S. Tan, C. van Weert, A. van den Broek en E. Kleijnen, *Monitor Diversiteit in het Jeugdbeleid, Vervolgmeting*, CBS, 2011.

de interpretatie van de figuren in hoofdstuk 4 en 5. Een verdere beschrijving van de indicatoren, de gebruikte bronnen en de kwaliteit hiervan is te vinden in de tabellenset met technische toelichting gepubliceerd onder de titel *Monitor Diversiteit in het Jeugdbeleid, Vervolgmeting*⁴⁾.

Onderzoekspopulatie

De monitor gaat vooral over jongeren van 0 tot en met 24 jaar die in Nederland wonen. Daarnaast bestaat de onderzoekspopulatie van enkele indicatoren uit de ouders van deze jongeren. Een derde doelgroep vormen de werknemers in de voorzieningen voor de jeugd. Telkens staat de herkomstgroepering van personen voorop. Per indicator zijn – indien mogelijk – cijfers berekend over het aantal of het percentage personen naar herkomstgroepering en leeftijd en naar herkomstgroepering en geslacht.

Indeling van het rapport

In de hoofdstukken 2 tot en met 5 geven we per thema een beschrijving van de resultaten. In hoofdstuk 2 beschrijven we het thema ‘opgroeien in het gezin’ en in hoofdstuk 3 het thema ‘talenten ontwikkelen en de overgang naar werk’. In hoofdstuk 4 gaan we in op het thema ‘vrijtijdsbesteding, vriendschappen, relaties en seksualiteit’ en in hoofdstuk 5 beschrijven we het thema ‘fysieke en mentale gezondheid’.

De jeugd van tegenwoordig

Deze monitor richt zich op jongeren van 0 tot en met 24 jaar. Op 1 januari 2011 waren er ruim 4,9 miljoen jongeren in deze leeftijdscategorie. Iets minder dan een kwart van hen is allochtoon. In totaal gaat het om bijna 1,2 miljoen allochtone jongeren. Dat zijn zowel jongeren die zelf in het buitenland zijn geboren (eerste generatie allochtonen) als jongeren die zelf in Nederland zijn geboren, maar van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren (tweede generatie allochtonen).

Nederland telt bijna 370 duizend allochtone jongeren van westerse afkomst, zij maken 7 procent uit van alle jongeren onder de 25 jaar. Het percentage niet-westers allochtone jongeren bedraagt in totaal 16 procent (ruim 800 duizend jongeren). Jongeren van Turkse en Marokkaanse afkomst (beiden zo’n 170 duizend) maken het grootste deel uit van de niet-westers allochtone jongeren. Gevolgd door jongeren van Surinaamse afkomst (121 duizend) en Antilliaanse/Arubaanse afkomst (62 duizend).

Het aantal jongeren in de leeftijd tot 25 jaar is vrijwel hetzelfde als twee jaar geleden. Ook de verdeling naar herkomst, geslacht en leeftijd is vrijwel gelijk gebleven.

⁴⁾ E. Vieveen, S. Tan, C. van Weert, A. van den Broek en E. Kleijnen, *Monitor Diversiteit in het jeugd-beleid, Vervolgmeting*, CBS, 2011.

2. Opgroeien in het gezin

Veruit de meeste jongeren in Nederland groeien op in een gezin. Hierbij kunnen gezinnen verschillende vormen hebben: gezinnen met één of twee ouders, nieuw samengestelde gezinnen en gezinnen waarin de grootouders of pleegouders opvoeden. Een klein deel van de jongeren leeft niet in een gezin, maar groeit op in een instelling.

In steeds meer gezinnen werken beide ouders⁵⁾ parttime of fulltime. In dat geval kunnen ouders gebruik maken van kinderopvang, betaald dan wel onbetaald. In dit hoofdstuk wordt het kinderopvanggebruik beschreven en het personeel dat in deze branche werkzaam is. Ook gaan we in op financiële voorzieningen voor ouders. Kinderen zijn duur. Het CBS heeft berekend dat paren met één kind gemiddeld 18 procent van de bestedingen aan hun kind uitgeven, paren met twee kinderen spenderen 27 procent aan de kinderen en in gezinnen met drie kinderen is dat 33 procent⁶⁾. De overheid komt ouders tegemoet in de kosten via financiële regelingen.

Jongeren in eenoudergezinnen en instellingen

Steeds minder jongeren groeien op in het 'traditionele gezin' met een vader en moeder die getrouwd zijn. In 1995 bestond 81 procent van de huishoudens met kinderen (ongeacht de leeftijd) uit een getrouwd⁷⁾ paar; in 2010 is dit gedaald tot 68 procent. Het aandeel ongetrouwde paren met kinderen daarentegen is meer dan verdubbeld: van 4 procent in 1995 tot 13 procent in 2010. Ook komen er steeds meer eenoudergezinnen voor (van 15 procent in 1995 naar 19 procent in 2010)⁸⁾.

Op 1 januari 2010 groeit 13 procent van de jongeren van 0 tot en met 24 jaar op in een eenoudergezin. Niet-westers allochtone jongeren groeien vaker op in eenoudergezin dan westers allochtone en autochtone jongeren (respectievelijk 22, 15 en 11 procent). Onder de niet-westers allochtone jongeren zijn de verschillen groot. De percentages Turkse en Marokkaanse kinderen die opgroeien met één ouder zijn met respectievelijk 15 en 14 procent ongeveer vergelijkbaar met de percentages voor autochtone jongeren (11 procent) en westers allochtone jongeren (15 procent). Jongeren van Surinaamse en Antilliaanse en Arubaanse afkomst groeien aanzienlijk vaker op in een eenoudergezin (respectievelijk 36 en 38 procent).

Sinds 2008 is het aantal jongeren dat opgroeit in een eenoudergezin licht gestegen van ruim 627 duizend naar bijna 642 duizend (2010). Dit komt neer op een stijging van 2 procent ten opzichte van 2008. De stijging is met 5 procent het sterkst onder de Marokkaanse jongeren.

Een klein deel van de jeugd groeit niet op in een gezin, maar leeft korte of langere tijd in een instelling. Op 1 januari 2010 zijn dat ruim 23 duizend jongeren van 0 tot en met 24 jaar. Dat komt neer op ongeveer een half procent van de jongeren. Deze jongeren kunnen in verschillende soorten instellingen wonen, zoals inrichtingen voor verstandelijk gehandicapten of gezinsvervangende tehuizen, maar ook jeugdinternaten of penitentiaire inrichtingen. Gezinsvervangende tehuizen, jeugdinternaten en inrichtingen voor verstandelijk gehandicapten komen het meest voor. Zowel westers als niet-westers allochtone jongeren wonen wat vaker in een instelling dan autochtone jongeren (respectievelijk 0,6, 0,6 en 0,4 procent). Binnen de groep niet-westerse allochtonen zijn er grote verschillen. Jongeren van Arubaanse en Antilliaanse afkomst wonen het vaakst in een instelling (1,3 procent) en dan relatief vaak in jeugdinternaten, opvangcentra en penitentiaire instellingen. Turkse jongeren wonen even vaak in een instelling als de autochtone jeugd (0,4 procent).

⁵⁾ Dit kunnen ook verzorgers zijn. In dit rapport spreken we over ouders.

⁶⁾ Clemens Siermann, Peter van Teeffelen en Leon Urlings, 'Equivalentiefactoren 1996–2000: Methode en belangrijkste uitkomsten' in: *Sociaal Economische Trends* (nr. 3, 2004) p 63–66.

⁷⁾ Inclusief partnerschapsregistratie.

⁸⁾ CBS, Statline, *Particuliere huishoudens naar samenstelling en grootte*.

Het aantal jongeren in instellingen is licht toegenomen van ruim 22 duizend in 2008 naar ruim 23 duizend jongeren in 2010. Hierbij laten de instellingen verschillende trends zien. Zo stijgt het percentage jongeren in gezinsvervangende tehuizen, verpleeghuizen en psychiatrische instellingen. In opleidingsscholen voor de politie of de krijgsmacht daalt het percentage juist. De verdeling over de verschillende herkomstgroeperingen is wel vergelijkbaar met 2008.

Kinderopvanggebruik

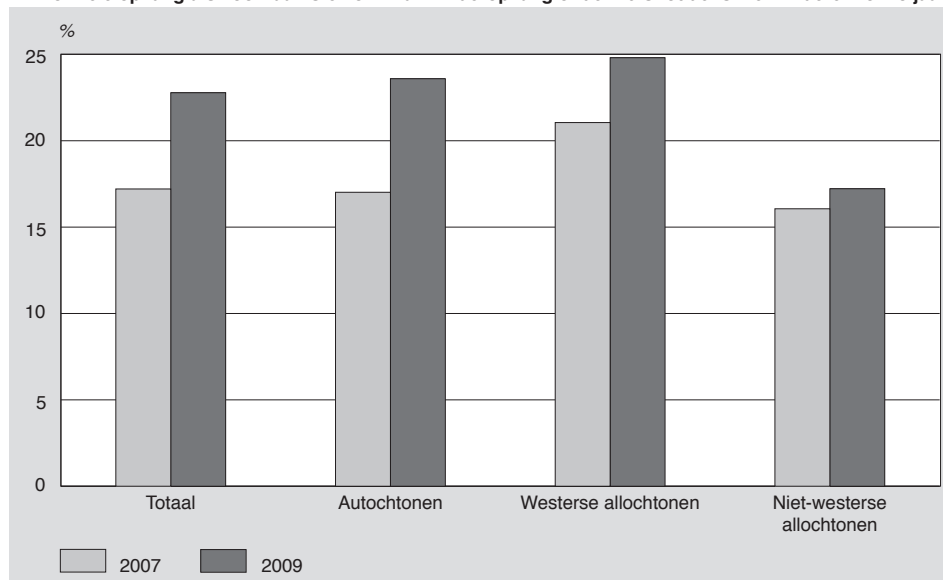
Het afgelopen decennium is het aantal gezinnen waarin beide ouders werken met een vijfde toegenomen⁹⁾. Op de dagen dat beide ouders werken, zijn anderen verantwoordelijk voor de verzorging van de kinderen. Deze zorg kan plaatsvinden in een kinderdagverblijf, buitenschoolse opvang (BSO) of bij een gastouder (de drie vormen van formele opvang), een peuterspeelzaal of betaalde oppas, of onbetaald door familieleden.

Voor 26 procent van de huishoudens met kinderen jonger dan 13 jaar is onbetaalde oppas door familie de belangrijkste vorm van kinderopvang in 2009, gevolgd door de formele opvang (23 procent). Voor slechts 5 procent van de huishoudens is de peuterspeelzaal of betaalde oppas de belangrijkste vorm van kinderopvang. Voor autochtonen is onbetaalde oppas door familie de voornaamste vorm van kinderopvang (28 procent). Voor westerse allochtonen is de formele opvang het belangrijkste (25 procent) en voor niet-westerse allochtonen is de onbetaalde oppas door familie even belangrijk als formele opvang (respectievelijk 18 en 17 procent).

In 2009 is de formele kinderopvang voor meer huishoudens de voornaamste vorm van opvang dan in 2007 (23 tegenover 17 procent). Bij de overige opvangsvormen zijn er geen verschillen. Een mogelijke oorzaak voor deze stijging is de invoering van het wetsvoorstel Buitenschoolse opvang (BSO) in 2007. Hierdoor zijn basisscholen vanaf 1 augustus 2007 verplicht aansluiting met BSO te regelen wanneer ouders daar om vragen. Daarbij wordt ouders de mogelijkheid geboden om onder voorwaarden een tegemoetkoming in de kosten te krijgen.

Bovengenoemde toename is het sterkst onder autochtonen (van 17 naar 24 procent). Onder westerse allochtonen is er een toename van 21 naar 25 procent. Onder niet-westerse allochtonen is de toename het kleinst (van 16 naar 17 procent).

1. Formele opvang als voornaamste vorm van kinderopvang onder huishoudens met kinderen tot 13 jaar

⁹⁾ CBS, Statline, *Arbeidsdeelname; paren met en zonder minder- en meerderjarige kinderen.*

Personeel in de kinderopvang

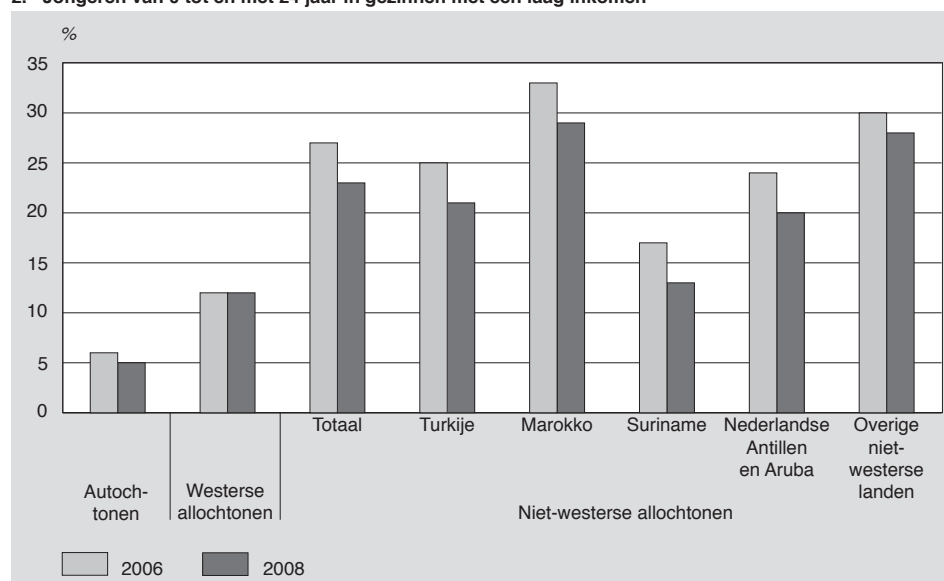
In de kinderopvang (inclusief peuterspeelzalen) werken in 2008 vrijwel uitsluitend vrouwen. Maar liefst 96 procent van het personeel is vrouw. Ook werken er iets meer autochtonen (82 procent) dan je zou verwachten op basis van hun aandeel in de potentiële beroepsbevolking (79 procent). Niet-westers allochtone vrouwen zijn vaker werkzaam in de kinderopvang dan westers allochtone vrouwen (11 en 7 procent). Hiervan zijn de meesten van Surinaamse afkomst (3 procent). Nog geen procent van het personeel in de kinderopvang bestaat uit allochtone mannen. De samenstelling van het personeelsbestand in de kinderopvang is vergelijkbaar met die in 2006.

Jongeren in arme gezinnen

In 2008 heeft ongeveer 7 procent van de huishoudens een laag inkomen¹⁰. Allochtone jongeren van 0 tot en met 24 jaar groeien vaker op in een arm gezin dan autochtone jongeren. Van de autochtone jongeren groeit 5 procent op in een huishouden met een laag inkomen. Voor een westers allochtone jongere is dit percentage meer dan twee keer zo groot en voor een niet-westers allochtone jongere is dit zelfs meer dan vier keer zo groot (12 procent van de westers en 23 procent van de niet-westers allochtone jongeren). Hierbij zijn er wel aanzienlijke verschillen tussen de verschillende groepen niet-westerse allochtonen. Het percentage jongeren in een huishouden met een laag inkomen is met 13 procent het laagst onder Surinaamse jongeren en met 29 procent het hoogst onder Marokkaanse jongeren.

Het inkomensverschil tussen autochtonen en allochtonen kan voor een deel verklaard worden vanuit de samenstelling van het huishouden. Eenoudergezinnen hebben vaker een laag inkomen dan paren – zowel met als zonder kinderen – en eenpersoonshuishoudens (respectievelijk 18 procent, 3 procent en 12 procent¹¹). Zoals we hiervoor beschreven, groeien allochtone jongeren – vooral niet-westerse – vaker op in een eenoudergezin dan autochtone jongeren. Dit geldt vooral voor de Surinaamse en Arubaanse en Antilliaanse jongeren. Marokkaanse ouders hebben echter het vaakst een laag inkomen, dus er spelen nog meer factoren dan alleen de samenstelling van het huishouden (zoals al dan niet werkende moeders).

2. Jongeren van 0 tot en met 24 jaar in gezinnen met een laag inkomen

¹⁰ CBS, Statline, *Laag en langdurig laag inkomen; huishoudenskenmerken en regio*.

¹¹ CBS, Statline, *Laag en langdurig laag inkomen; huishoudenskenmerken en regio*.

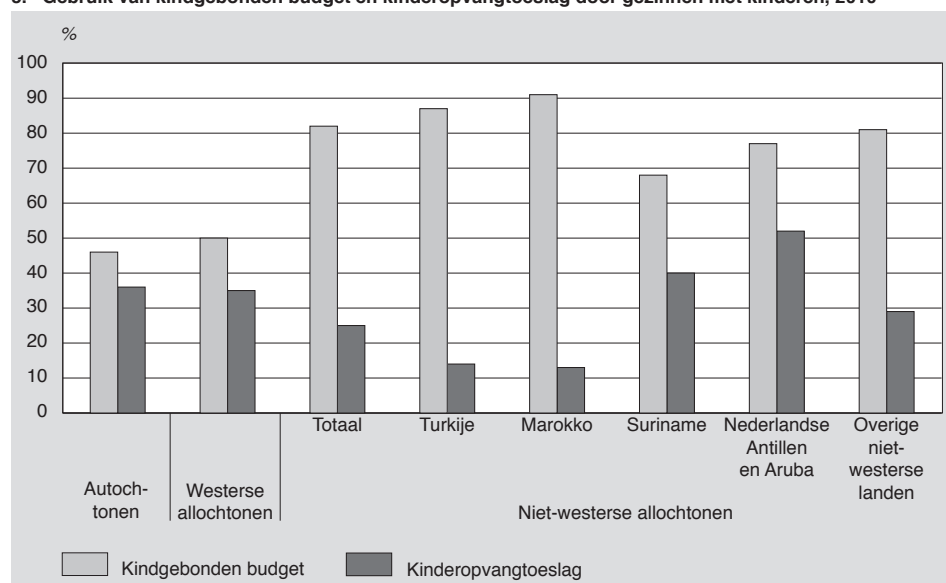
In 2008 groeien zo'n 66 duizend jongeren minder op in een huishouden met een laag inkomen dan in 2006 (8 tegenover 10 procent). Dit aandeel is het meest gedaald onder niet-westers allochtone jongeren (van 27 naar 23 procent). Onder autochtone jongeren daalt dit aandeel van 6 naar 5 procent en onder westers allochtone jongeren blijft het aandeel gelijk (12 procent). De economische crisis kan dit beeld inmiddels ingrijpend gewijzigd hebben.

Gebruik financiële ondersteuning voor ouders

De overheid komt ouders op een aantal manieren financieel tegemoet. Alle ouders hebben recht op kinderbijslag. Daarnaast komen ouders met een laag en midden inkomen in aanmerking voor het kindgebonden budget¹²⁾. Op 1 januari 2010 waren er in Nederland ruim 1,9 miljoen huishoudens met kinderen tot 18 jaar¹³⁾. De helft van alle ouders in gezinnen met kinderen onder de 18 jaar kreeg kindgebonden budget. Niet-westers allochtone ouders maakten vaker gebruik van deze regeling (82 procent) dan autochtonen en westerse allochtonen (respectievelijk 46 procent en 50 procent). Gezien het hogere percentage niet-westers allochtone jongeren dat opgroeit in een huishouden met een laag inkomen, is dit niet verrassend.

Voor werkende ouders bestaat er daarnaast een tegemoetkoming in de kosten voor kinderopvang. Ouders kunnen via de belastingdienst kinderopvangtoeslag aanvragen en zo een deel van de kosten terugkrijgen. Alleen ouders die allebei werken of een opleiding of re-integratietraject volgen om de kans op werk te vergroten, komen in aanmerking voor deze toeslag.

3. Gebruik van kindgebonden budget en kinderopvangtoeslag door gezinnen met kinderen, 2010

Voor 34 procent van alle kinderen van 0 tot en met 11 jaar is deze toeslag aangevraagd in 2010. In vergelijking met autochtone en westers allochtone kinderen, wordt voor niet-westers allochtone kinderen minder vaak kinderopvangtoeslag aangevraagd (respectievelijk 36, 35 en 25 procent). Dit is in lijn met de eerdere bevinding dat voor hen de formele opvang minder vaak de voornaamste vorm van kinderopvang is dan bij de andere groepen. Vooral ouders van Turkse en Marokkaanse kinderen maken weinig gebruik van deze toe-

¹²⁾ Vanaf 1 januari 2009 is de kindertoeslag vervangen door het kindgebonden budget. Naast het inkomen, telt hierbij ook het aantal kinderen jonger dan 18 jaar mee. Hoe meer kinderen, hoe hoger de bijdrage kan zijn. Het aantal kinderen bepaalt ook de hoogte van het maximale gezamenlijke jaarinkomen om in aanmerking te komen voor de bijdrage. Een gezin met twee kinderen mag maximaal een jaarinkomen van € 49 895 hebben.

¹³⁾ CBS, Statline, tabel *Huishoudens; kindertal, leeftijdsklasse kind, regio*.

slag (respectievelijk 14 en 13 procent). Ouders van Surinaamse en vooral Antilliaanse en Arubaanse kinderen vragen juist relatief vaak kinderopvangtoeslag aan (respectievelijk 40 en 52 procent). Hier spelen verschillende factoren een rol, zoals de gezinssamenstelling en al dan niet werkende moeders.

Conclusie

Steeds minder kinderen groeien op in het 'traditionele gezin' met een getrouwde vader en moeder. Er komen steeds meer eenoudergezinnen voor. Niet-westers allochtone kinderen groeien vaker op in een eenoudergezin dan autochtone kinderen. Hierbij zijn het vooral de Surinaamse en Antilliaanse en Arubaanse kinderen die vaak bij één ouder opgroeien.

Daarnaast woont een kleine groep jongeren in een instelling. Hierbij komen gezinsvervangend tehuizen, jeugdinternaten en inrichtingen voor verstandelijk gehandicapten het meest voor. Jongeren van Arubaanse en Antilliaanse afkomst wonen het vaakst in een instelling. Ook het aantal jongeren dat in een instelling woont, laat een lichte stijging zien.

Allochtone jongeren – vooral niet-westerse – groeien vaker op in een huishouden met een laag inkomen dan autochtone jongeren. Dit kan voor een deel verklaard worden doordat allochtone jongeren – vooral niet-westerse – vaker opgroeien in een eenoudergezin. Eenoudergezinnen hebben namelijk vaker een laag inkomen dan paren en eenpersoonshuishoudens. Een andere mogelijke verklaring is dat allochtonen vaker een lager opleidingsniveau hebben dan autochtonen en daardoor minder verdienen (zie hoofdstuk 3). Wel lijkt het inkomensverschil tussen niet-westers allochtone jongeren en de overige jongeren iets kleiner te worden. Het aandeel jongeren dat opgroeit in een gezin met een laag inkomen is namelijk het sterkst gedaald onder niet-westerse allochtonen.

Om ouders tegemoet te komen in de kosten, biedt de overheid hen een aantal financiële voorzieningen. Allochtone en autochtone ouders verschillen in de mate waarin zij hiervan gebruik maken. Deze verschillen zijn grotendeels te verklaren door de voorwaarden die worden gesteld om voor deze voorzieningen in aanmerking te komen. Niet-westers allochtone jongeren groeien vaker op in een huishouden met een laag inkomen. Ouders van niet-westers allochtone jongeren komen dan ook vaker in aanmerking voor kindgebonden budget.

De kinderopvangtoeslag wordt juist vaker aangevraagd door ouders van autochtone en westers allochtone kinderen. Voor hen is de formele kinderopvang ook vaker de voorkeursvorm van opvang dan voor ouders van niet-westers allochtone kinderen. Marokkaanse en Turkse moeders werken vaak niet en kunnen daardoor geen aanspraak maken op kinderopvangtoeslag.

3. Talenten ontwikkelen en de overgang naar werk

Idealiter krijgen alle jongeren in Nederland de kans om hun talenten te ontwikkelen. Het onderwijssysteem speelt daarin een belangrijke rol. In dit hoofdstuk beschrijven we onderwijsdeelname en -prestaties van jongeren. Hierbij is het van belang dat jongeren een startkwalificatie behalen, waarmee minimaal een havo-, vwo- of mbo niveau 2 diploma wordt bedoeld. Jongeren die het onderwijs verlaten zonder startkwalificatie worden ook wel voortijdig schoolverlaters genoemd. Het kabinet wil het aantal voortijdig schoolverlaters drastisch verminderen van 71 duizend jongeren in 2002 tot maximaal 25 duizend in 2016¹⁴⁾.

Daarnaast gaan we in op de overgang naar werk. We bespreken in hoeverre jongeren werkzaam zijn en op zoek zijn naar werk. Door het opleiden van gekwalificeerde jongeren streeft het kabinet ernaar om de jeugdwerkloosheid te minimaliseren. Daarnaast zijn er sociale vangnetten voor wie de aansluiting met de arbeidsmarkt mist. Ook deze groep jongeren met een uitkering komt in dit hoofdstuk aan bod.

Opleidingsniveau

In het schooljaar 2010/2011 zitten autochtone en westers allochtone leerlingen in het derde leerjaar van het voortgezet onderwijs vaker op havo of vwo dan niet-westers allochtone leerlingen. Bijna de helft van de autochtone en westers allochtone leerlingen gaat naar havo of vwo, terwijl dit onder niet-westers allochtone leerlingen slechts drie op de tien is. Ruim tweederde van deze laatste groep gaat naar het vmbo. Onder Turkse en Marokkaanse leerlingen is dit zelfs driekwart. Verder valt op dat autochtone en westers allochtone leerlingen op het vmbo even vaak de gemengde en theoretische leerweg volgen als de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg. Niet-westers allochtone leerlingen volgen juist vaker de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg (60 tegenover 40 procent). Dit beeld is vergelijkbaar met schooljaar 2008/2009.

Vmbo leerlingen die moeite hebben met leren en daarbij extra begeleiding nodig hebben, kunnen een indicatie krijgen voor het leerwegondersteunend onderwijs (lwoo). Het betreft meestal leerlingen met een leerachterstand op ten minste twee van de vier domeinen: inzichtelijk rekenen, begrijpend lezen, technisch lezen en spellen. Daarnaast hebben deze leerlingen vaak een IQ tussen 75 en 90. Leerlingen met een hoger IQ kunnen alleen leerwegondersteunend onderwijs krijgen als zij problemen hebben op sociaal-emotioneel gebied.

Niet-westerse allochtonen krijgen vaker leerwegondersteuning. Van de niet-westers allochtone leerlingen in de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg van het vmbo heeft 47 procent een lwoo-indicatie in schooljaar 2010/2011. Voor autochtone en westers allochtone leerlingen is dit aandeel respectievelijk 40 en 41 procent. In het schooljaar 2008/2009 was een vergelijkbaar beeld te zien.

In de vervolgopleidingen wordt dit beeld verder bevestigd. Niet-westerse allochtonen gaan voornamelijk naar het mbo. Van de leerlingen in het mbo is 20 procent van niet-westers allochtone afkomst. Niet-westerse allochtonen gaan minder vaak naar het hoger onderwijs; daar is hun aandeel 13 procent. Ook in schooljaar 2007/2008 gingen niet-westers allochtone leerlingen vaker naar het mbo dan autochtone en westers allochtone leerlingen.

Slagingspercentages voortgezet onderwijs

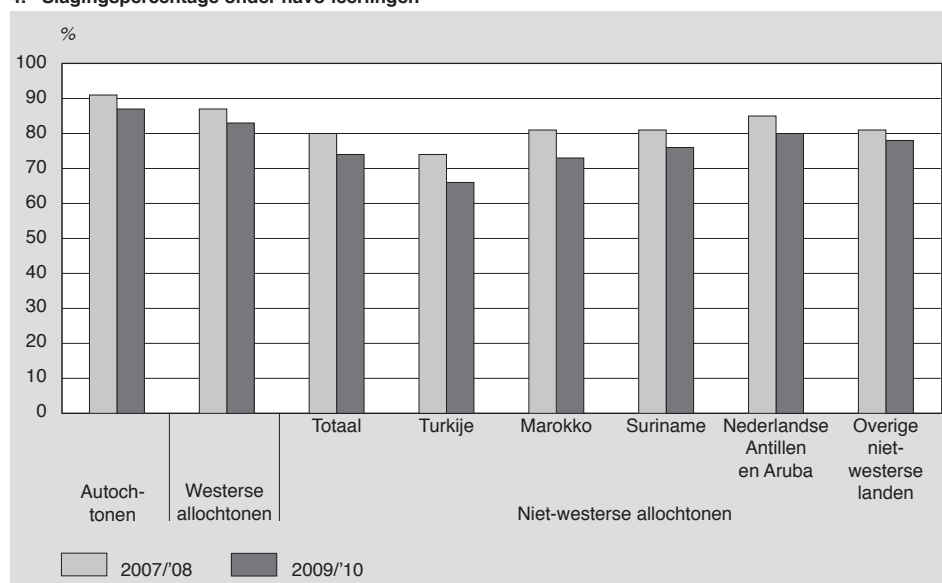
Niet-westers allochtone jongeren slagen in schooljaar 2009/2010 minder vaak voor het eindexamen van het voortgezet onderwijs dan autochtonen en westerse allochtonen. Dit

¹⁴⁾ <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/aanval-op-schooluitval/feiten-en-cijfers-schooluitval>.

geldt voor zowel vmbo en havo als vwo en voor zowel jongens als voor meisjes. Van de niet-westerse allochtonen hebben Antilliaanse en Arubaanse jongeren het hoogste slagingspercentage; onder Turkse jongeren zijn de slagingspercentages het laagst.

Vergeleken met schooljaar 2007/2008 zijn de slagingspercentages onder havo- en vwo-leerlingen gedaald. Onder vmbo-leerlingen is dit percentage vrijwel gelijk gebleven. Onder havo leerlingen daalde het slagingspercentage van 89 naar 85 procent en onder vwo-leerlingen van 92 naar 89 procent. Onder niet-westerse allochtonen was de daling het sterkst: van 80 naar 74 procent onder havo-leerlingen en van 81 naar 77 procent onder vwo-leerlingen (zie figuur 4). De sectororganisatie voor het Voortgezet Onderwijs (VO-raad) en het Landelijk Actie Komitee Scholieren (LAKS) zien de toename van het aantal havo/vwo leerlingen als verklaring voor de daling van het slagingspercentage.¹⁵⁾ Er worden meer leerlingen toegelaten dan vroeger, terwijl de eisen hetzelfde blijven. Daardoor haalt niet iedereen de eindstreep.

4. Slagingspercentage onder havo-leerlingen

Beoordeling eigen schoolprestaties

Niet-westerse allochtonen gaan vaker naar een lager onderwijsniveau dan autochtone leerlingen, verlaten vaker voortijdig het onderwijs (zie volgende alinea) en slagen minder vaak voor het eindexamen. Toch zijn ze wat vaker tevreden over hun eigen schoolprestaties. In 2009 geeft 69 procent van de niet-westers allochtone jongeren van 12 tot en met 16 jaar aan tevreden te zijn over de eigen schoolprestaties. Onder autochtonen en westerse allochtonen ligt dit percentage op respectievelijk 62 en 63 procent.

Jongeren zijn in 2009 met 63 procent iets vaker tevreden over de eigen schoolprestaties dan in 2005 (60 procent).

Voortijdig schoolverlaters

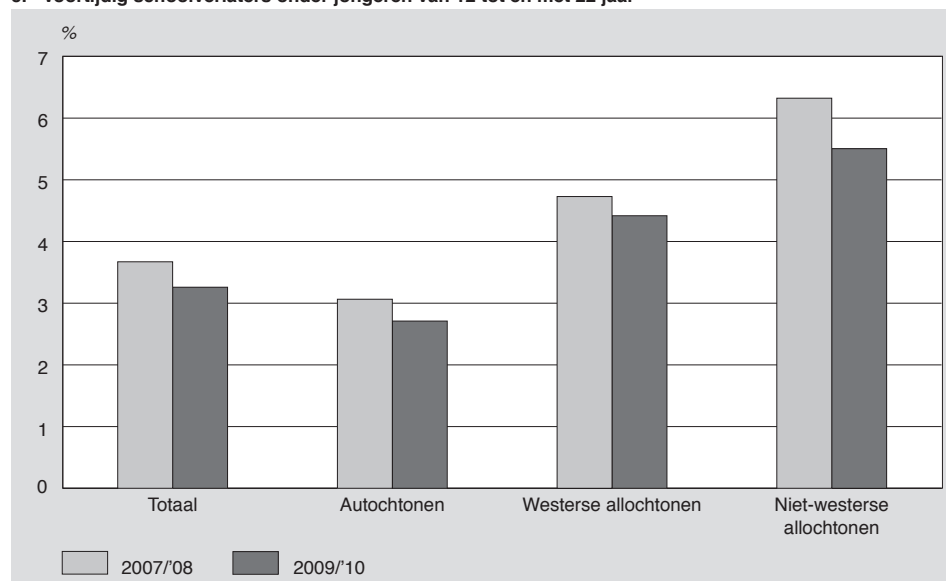
Sinds de invoering van de kwalificatieplicht in 2007 zijn alle jongeren tot 18 jaar verplicht onderwijs te volgen tot ze een startkwalificatie hebben behaald. Een startkwalificatie wil zeggen minimaal een havo-, vwo- of mbo niveau 2 diploma. Via deze uitbreiding van de leerplichtwet wil de overheid voortijdig schooluitval bij jongeren voorkomen en jongeren een betere kans geven op een baan.

¹⁵⁾ <http://nos.nl/artikel/234250-lagere-slagingspercentages-havo-en-vwo.html>.

Jongeren die het onderwijs verlaten zonder startkwalificatie worden ook wel voortijdig schoolverlaters (vsv'ers) genoemd. In schooljaar 2009/2010 zijn er bijna 43 duizend vsv'ers. Dit komt neer op 3 procent van de jongeren van 12 tot en met 22 jaar. Onder niet-westerse allochtonen is dit aandeel met 6 procent hoger dan onder autochtonen (3 procent) en westerse allochtonen (4 procent).

De bestrijding van voortijdig schoolverlaten door onder meer de invoering van de kwalificatieplicht lijkt zijn vruchten af te werpen. Het aantal vsv'ers is gedaald van ruim 48 duizend in schooljaar 2007/2008 (3,7 procent) naar minder dan 43 duizend in schooljaar 2009/2010 (3,3 procent). Deze daling is het sterkst onder niet-westerse allochtonen (van 6,3 naar 5,5 procent).

5. Voortijdig schoolverlaters onder jongeren van 12 tot en met 22 jaar

Personeel in het onderwijs

In het primair onderwijs en speciaal basisonderwijs werken in 2008 vooral vrouwen; slechts 20 procent van de werknemers is man. Verder werken er relatief veel autochtonen: 91 procent van de werknemers is autochtoon tegenover 79 procent van de potentiële beroepsbevolking van 15-64 jaar. In het secundair onderwijs – voortgezet onderwijs (vo) en middelbaar beroepsonderwijs (mbo) - is het personeelsbestand wat diverser. 86 procent van de werknemers daar is autochtoon tegenover 9 procent westerse allochtonen en 5 procent niet-westerse allochtonen. Verder werken er vrijwel evenveel mannen als vrouwen. Het tertiaire onderwijs – hoger beroepsonderwijs (hbo) en wetenschappelijk onderwijs (wo) - kent het meest diverse personeelsbestand; 79 procent is autochtoon, 15 procent is westerse allochtoon en 6 procent is niet-westerse allochtoon. Er werken wat meer mannen dan vrouwen in het tertiair onderwijs (respectievelijk 53 en 47 procent). In 2006 was de diversiteit van het personeel in de verschillende onderwijssoorten vergelijkbaar.

Arbeidsmarktpositie

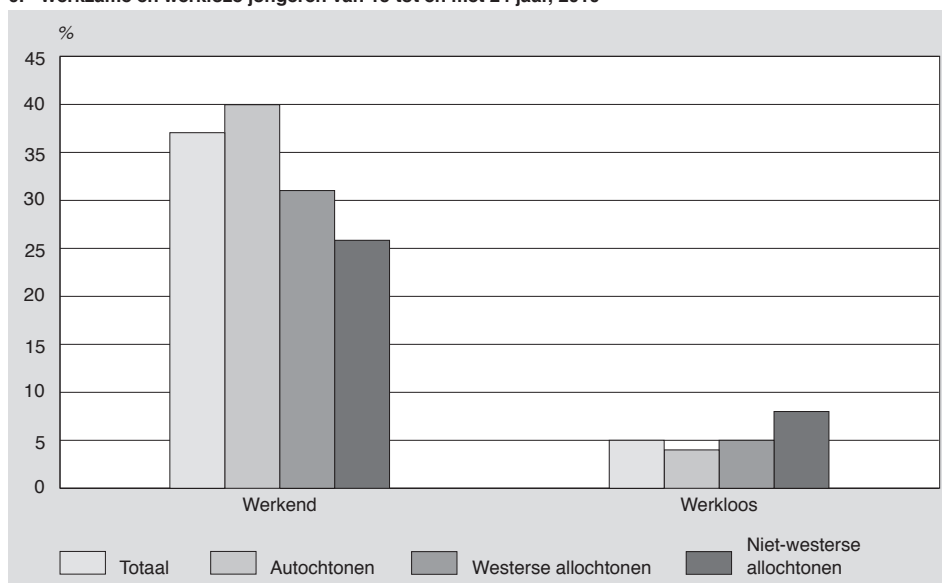
Van de jongeren van 15 tot en met 24 jaar hebben er 756 duizend een baan van 12 uur of meer per week in 2010. Dit komt neer op 37 procent van de jongeren in deze leeftijdsgroep. Van de autochtone jongeren werkt 40 procent en van de westerse en niet-westerse allochtonen respectievelijk 31 en 26 procent.

In 2010 zijn er 61 duizend minder werkende jongeren dan in 2008. Dit is een daling van 7 procent. Waarschijnlijk is dit een gevolg van de economische crisis. Jongeren worden doorgaans eerder getroffen door een crisis dan ouderen. Ze hebben vaak nog geen vast

contract of maar weinig arbeidsjaren opgebouwd, waardoor ze eerder ontslagen worden op basis van het *Last In First Out* principe en ontslag goedkoper is. Ook is het voor pas afgestudeerde jongeren moeilijker werk te vinden vanwege vacaturestops. Daarbij is deze afname van het aantal werkende jongeren in lijn met de afname van het aantal vsv'ers.

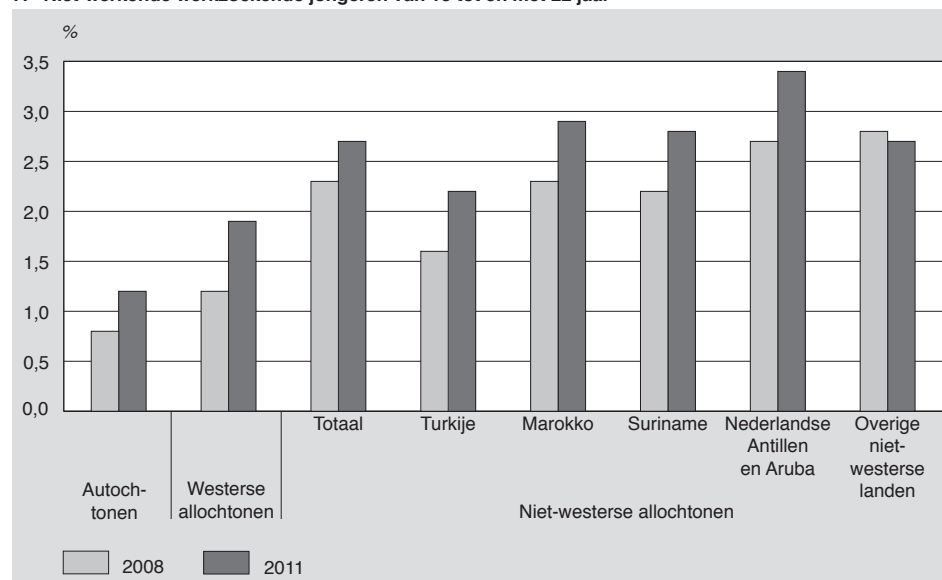
In 2010 zijn er 100 duizend werkloze jongeren van 15 tot en met 24 jaar. Dit komt neer op 5 procent van de jongeren in deze leeftijdsgroep. Van de autochtone jongeren is 4 procent werkloos en van de westerse en niet-westerse allochtonen respectievelijk 5 en 8 procent. Ook in de werkloosheidscijfers zien we de gevolgen van de economische crisis terug. Het aantal werkloze jongeren is in 2010 met ruim een kwart gestegen ten opzichte van 2008. In 2010 was 5 procent van de jongeren van 15 tot en met 24 jaar werkloos, tegenover 4 procent in 2008.

6. Werkzame en werkloze jongeren van 15 tot en met 24 jaar, 2010

Wie geen opleiding meer volgt, geen werk heeft en een uitkering aanvraagt, dient zich in te schrijven als werkzoekende bij het UWV WERKbedrijf (het voormalige CWI). Slechts een klein deel van de jongeren van 15 tot en met 22 jaar staat bij het UWV WERKbedrijf ingeschreven als werkzoekende. In totaal gaat het in 2011 om ruim 24 duizend jongeren.

7. Niet-werkende werkzoekende jongeren van 15 tot en met 22 jaar

Dit is 1,5 procent van de jongeren van 15 tot en met 22 jaar. Niet-westerse allochtonen zijn vaker op zoek naar werk dan autochtone en westers allochtone jongeren (respectievelijk 2,7 procent 1,2 procent en 1,9 procent). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat niet-westers allochtone jongeren vaker zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten dan autochtone jongeren. Antilliaanse en Arubaanse jongeren zijn met 3,4 procent het vaakst op zoek naar werk. Ook hier zien we de gevolgen van de economische crisis terug. Het aantal werkzoekende jongeren is gestegen van bijna 17 duizend in 2008 naar ruim 24 duizend in 2011.

Wajong-uitkering

Voor jongeren die de aansluiting met de arbeidsmarkt missen, zijn er sociale vangnetten. Zo kunnen arbeidsgehandicapte jongeren gebruik maken van de Wajong-uitkering. Per 1 januari 2010 is de nieuwe Wet Werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (nieuwe Wajong) ingevoerd. In de oude Wajong werden jongeren met een beperking al op jonge leeftijd (rond 18 jaar) volledig arbeidsongeschikt verklaard. Zij werden alleen herbeoordeeld als daar aanleiding voor was, bijvoorbeeld als hun gezondheid verbeterde of verslechterde. In de nieuwe Wajong ligt het accent op het vinden en behouden van een baan. Hiervoor wordt een participatieplan opgesteld. Ook vinden er tussentijdse evaluaties plaats om te kijken of de Wajonger meer of minder kan gaan werken.

Het aantal jongeren dat een Wajong-uitkering ontvangt is de laatste jaren toegenomen, onder andere ten gevolge van herbeoordelingen van jongeren met een bijstandsuitkering. Eind september 2010 ontvingen meer dan 56 duizend jongeren onder de 25 jaar een Wajong-uitkering. Daarmee zijn er bijna 2,5 maal zoveel jongeren met een Wajong-uitkering als jongeren met een WIJ-uitkering. Autochtonen hebben vaker een Wajong-uitkering (4,1 procent) dan westerse allochtonen (2,9 procent) en niet-westerse allochtonen (3,7 procent). Maar binnen de groep niet-westerse allochtonen verschilt het percentage. Surinaamse en Antilliaanse en Arubaanse jongeren hebben iets vaker een Wajong-uitkering dan autochtone jongeren (respectievelijk 4,4 en 4,6 procent) en Turkse jongeren juist wat minder (3,9 procent). Verder hebben jongens vaker een Wajong-uitkering dan meisjes (4,3 procent tegenover 3,5 procent).

WW- of WIJ-uitkering

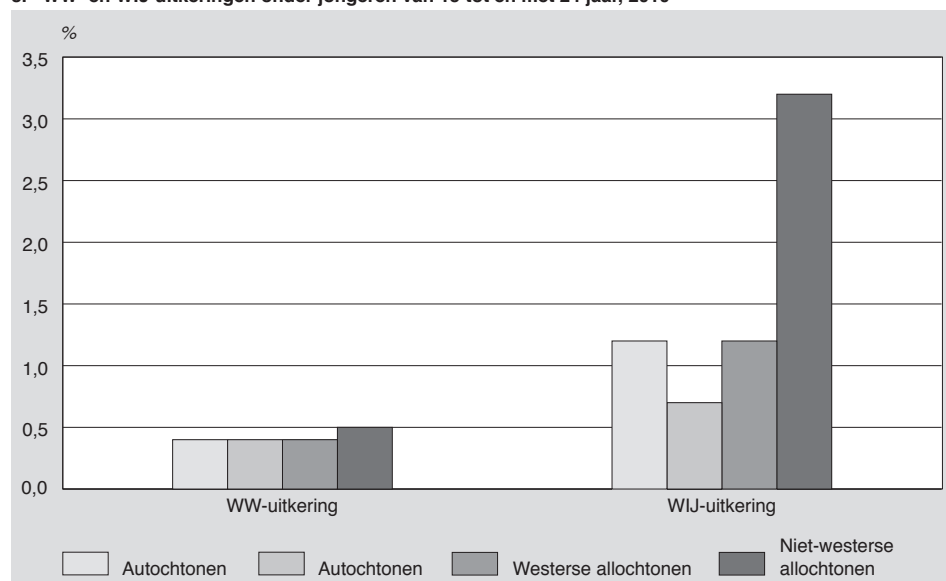
De Werkloosheidswet (WW) is een sociaal vangnet voor mensen die werkloos worden. Sinds de WW is aangescherpt, komen echter nog maar weinig jongeren in aanmerking voor een WW-uitkering. Vaak hebben jongeren onvoldoende rechten opgebouwd om WW te kunnen krijgen, of hebben ze een zeer beperkt aantal maanden recht op een uitkering. Eind september 2010 ontvingen ruim 9 duizend jongeren van 15 tot en met 24 jaar een WW uitkering. Niet westers allochtone jongeren (met uitzondering van de Antilliaanse en Arubaanse jongeren) krijgen iets vaker een WW-uitkering dan autochtonen en westerse allochtonen (zie figuur 8).

Vanwege hun beperkte rechten komen jongeren vaker in de bijstand terecht dan in de WW. Met de invoering van de Wet investeren in jongeren (WIJ) per 1 oktober 2009 wil het kabinet jongeren tot 27 jaar echter uitsluiten van het recht op algemene bijstand. In plaats daarvan krijgen zij recht op een werk-leeraanbod van de gemeente. Dit kan een baan zijn, een vorm van scholing of een combinatie van beide, afgestemd op de situatie van de jongeren. Als zij werk accepteren krijgen ze salaris van de werkgever. Voor jongeren die een leeraanbod aanvaarden, vult de gemeente het inkomen aan tot de hoogte van de bijstandsuitkering. Wie het aanbod niet accepteert, krijgt ook geen uitkering van de gemeente.

Eind september 2010 ontvangen ruim 23 duizend jongeren van 15 tot en met 24 jaar een uitkering in het kader van de wet WIJ. Niet-westers allochtone jongeren krijgen vaker een WIJ-uitkering dan autochtone en westers allochtone jongeren (respectievelijk 3,2, 0,7 en

1,2 procent). Van de niet-westers allochtone jongeren maken Turkse jongeren (1,7 procent) het minste gebruik van een WIJ-uitkering en Antilliaanse en Arubaanse jongeren het meest (4,1 procent).

8. WW- en WIJ-uitkeringen onder jongeren van 15 tot en met 24 jaar, 2010

Conclusie

Niet-westers allochtone jongeren hebben nog steeds meer moeite om in het Nederlandse schoolstelsel een opleiding af te ronden dan autochtonen. Ze krijgen vaker een indicatie voor het leerwegondersteunend onderwijs, zakken frequenter voor hun eindexamen van het voortgezet onderwijs en verlaten vaker het onderwijs als voortijdig schoolverlater. Toch zijn niet-westerse allochtonen iets vaker tevreden over hun eigen schoolprestaties. Dit beeld is vergelijkbaar met een paar jaar eerder. Wel zijn er een aantal trends te bespeuren. Wat betreft het voortijdig schoolverlaten is het verschil tussen niet-westers allochtone jongeren en autochtone jongeren wat afgenomen. Maar wat betreft de slagingspercentages havo en vwo is het verschil juist toegenomen.

Een laag opleidingsniveau of het ontbreken van een startkwalificatie kan ertoe leiden dat de aansluiting met de arbeidsmarkt wordt gemist en een beroep moet worden gedaan op sociale voorzieningen. We zien dan ook dat niet-westers allochtone jongeren meer moeite hebben een baan te vinden. Ze zijn minder vaak werkzaam, vaker werkloos en vaker ingeschreven als niet-werkend werkzoekende. Ook krijgen niet-westerse allochtonen vaker een uitkering in het kader van de Werkloosheidswet of de Wet investeren in jongeren. Surinaamse, Antilliaanse en Arubaanse jongeren krijgen ook vaker een Wajong-uitkering dan autochtone jongeren.

Verder zien we de gevolgen van de economische crisis terug. Het aantal werkende jongeren is tussen 2008 en 2010 gedaald en het aantal werklozen is juist gestegen. Ook het aantal werkzoekenden is tussen 2008 en 2011 gestegen.

4. Vrijtijdsbesteding, vriendschappen, relaties en seksualiteit

Jongeren hebben vaak een actief en druk sociaal leven. Contact met leeftijdgenoten – in het bijzonder met vrienden en vriendinnen – speelt een grote rol bij de besteding van hun vrije tijd. In dit hoofdstuk komen de rol van vrienden, seksualiteit en religie aan de orde. Daarnaast is er aandacht voor ongewenst gedrag in de vrije tijd, zoals alcoholgebruik en crimineel gedrag.

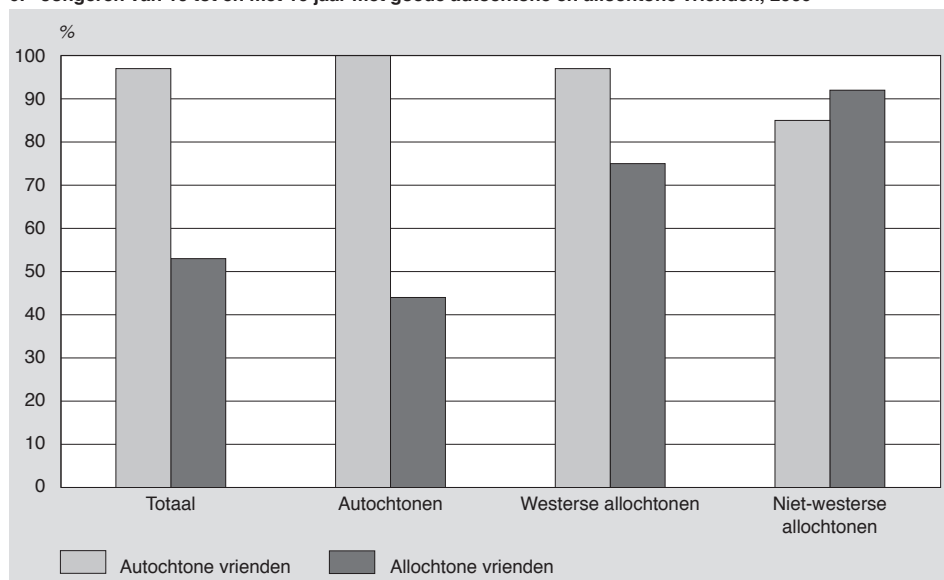
Bij deze dimensie geldt dat veel van de hier genoemde uitkomsten zijn gebaseerd op steekproefonderzoek met soms een gering aantal respondenten, waardoor grote marges kunnen ontstaan. Vanwege de marges op de uitkomsten raden we ook aan voorzichtig te zijn bij de interpretatie van de figuren in dit hoofdstuk.

Vriendenkring

De overheid streeft ernaar de deelname van jongeren aan maatschappelijke activiteiten al op jonge leeftijd te stimuleren. Hierdoor is de kans groter dat ze later, als volwassene, volwaardig meedraaien in de samenleving. Een aspect daarvan is de omgang met jongeren met een andere culturele achtergrond. In 2009 geeft een ruime meerderheid van de ondervraagde niet-westers allochtone jongeren van 10 tot en met 16 jaar aan goede vrienden of vriendinnen te hebben die autochtoon zijn (85 procent). Onder autochtone en westerse allochtone jongeren zijn deze percentages nog wat hoger (respectievelijk 100 en 97 procent).

Andersom is dit veel minder vaak het geval. Van de autochtone jongeren geeft 44 procent aan goede vrienden of vriendinnen te hebben die allochtoon zijn. Onder allochtonen is dit aanzienlijk hoger: 75 procent onder westerse allochtonen en 92 procent onder niet-westerse allochtonen. Aangezien er minder allochtonen dan autochtonen in Nederland wonen, is het niet zo verwonderlijk dat allochtone jongeren vaker goede autochtone vrienden hebben dan andersom.

9. Jongeren van 10 tot en met 16 jaar met goede autochtone en allochtone vrienden, 2009

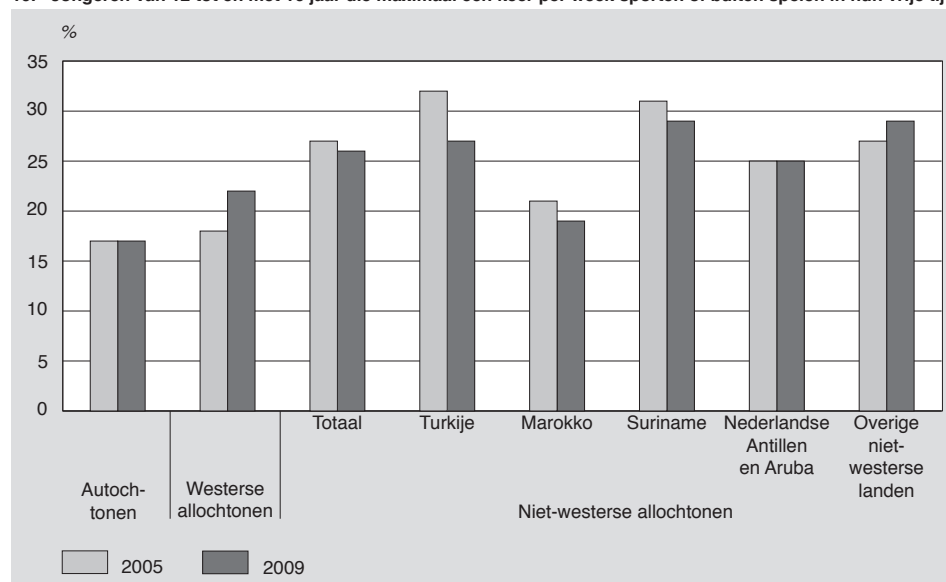
Sport

Sporten of buiten spelen is voor veel jongeren een manier om in contact te komen met andere jongeren. In 2009 geeft een vijfde van de jongeren van 12 tot en met 16 jaar aan niet meer dan één keer per week buiten te spelen of te sporten in hun vrije tijd (19 pro-

cent). Dit percentage is met 26 procent hoger onder niet-westerse allochtonen dan onder autochtonen (17 procent). Dit beeld is vergelijkbaar met dat in 2005.

In de sport werken in 2008 verhoudingsgewijs meer autochtonen dan allochtonen. Slechts 6 procent van het personeel bestaat uit niet-westerse allochtonen. In de totale potentiële beroepsbevolking van 15 tot en met 64 jaar is 11 procent niet-westers allochtoon. Verder werken er iets meer mannen dan vrouwen. Hiermee is de samenstelling van het personeelsbestand van de sport vergelijkbaar met 2006.

10. Jongeren van 12 tot en met 16 jaar die maximaal één keer per week sporten of buiten spelen in hun vrije tijd

Seksualiteit

Scholieren hebben steeds vaker ervaring met geslachtsgemeenschap¹⁶⁾. Van de onder-vraagde 12-16 jarigen is in 2009 echter het overgrote deel nog maagd. Niet-westers allochtone meisjes van 12 tot en met 16 jaar geven in 2009 iets vaker aan maagd te zijn dan autochtone meisjes (respectievelijk 94 en 88 procent). Onder jongens zijn het juist de autochtonen die vaker nog maagd zijn. 89 procent van de autochtone jongens geeft aan maagd te zijn, tegenover zo'n 80 procent van de allochtone jongens.

Een ruime meerderheid van de jongeren die seksuele gemeenschap hebben gehad, geeft aan de laatste keer anticonceptie te hebben gebruikt (91 procent). Hier zijn geen verschillen zichtbaar tussen de verschillende herkomstgroeperingen.

Jongeren tussen 12 en 16 jaar lijken in 2009 met 88 procent iets vaker nog maagd te zijn dan in 2005 (85 procent). Ook toen waren niet-westers allochtone meisjes en autochtone jongens relatief vaak nog maagd. Het anticonceptiegebruik is vergelijkbaar met 2005.

Religie

In Nederland daalt het aandeel inwoners dat minimaal één keer per maand een kerkdienst of andere godsdienstige bijeenkomst bijwoont nog altijd. In 2009 was dit nog maar 18 procent van de bevolking, tegenover 24 procent in 1997. Toch rekent een kleine meerderheid van de bevolking zich nog steeds tot een godsdienstige levensbeschouwing¹⁷⁾ (56%).

¹⁶⁾ F. Bakker e.a.; Trends in seksualiteit in Nederland. Wat weten we anno 2008?, 2008.

¹⁷⁾ CBS, Statline, *Maatschappelijke participatie; sociale contacten, kerkelijke gezindte*.

Jongeren zijn wat minder godsdienstig. Iets minder dan de helft van de ondervraagde jongeren van 0 tot en met 24 jaar rekent zich tot een godsdienstige levensbeschouwing. Voor de niet-westers allochtone jeugd ligt dit percentage aanzienlijk hoger, namelijk op 80 procent. De meerderheid van deze gelovigen geeft aan moslim te zijn (60%). Onder autochtone en westers allochtone jongeren is het Rooms-katholieke geloof het populairst.

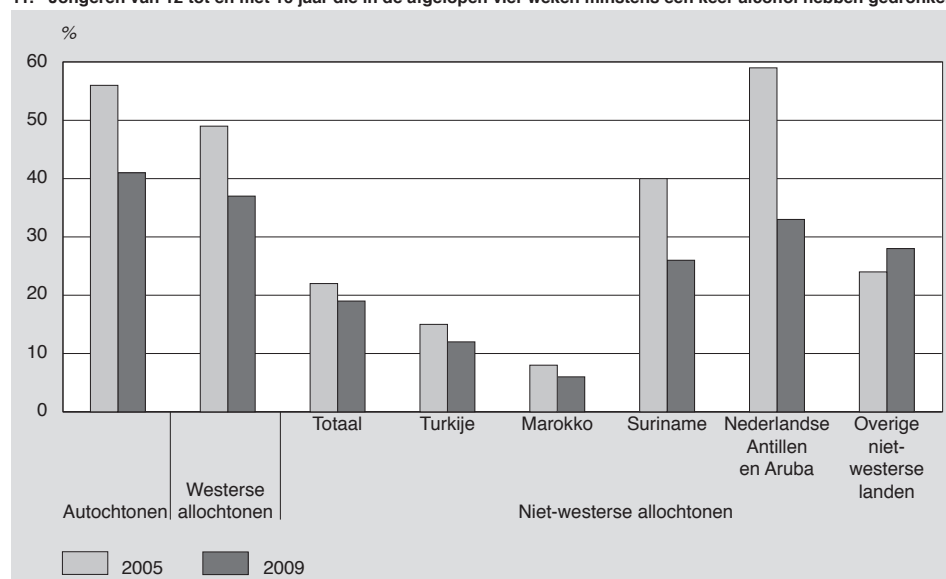
Ook onder jongeren is sprake van een lichte daling in religiositeit. Het percentage jongeren dat zich tot een godsdienstige levensbeschouwing rekent, is gedaald van 53 procent in 2008 naar 49 procent in 2009.

Alcoholgebruik

Alcoholgebruik brengt veel gezondheidsrisico's en maatschappelijke problemen met zich mee. Daarom is het strafbaar om alcohol te verkopen aan jongeren onder de 16. Autochtone en westers allochtone jongeren gebruiken in 2009 aanzienlijk vaker alcohol dan niet-westers allochtone jongeren. Dit geldt zowel voor de jongens als de meisjes. In een enquête onder ruim 5 duizend jongeren van 12 tot 17 jaar geeft 38 procent aan de afgelopen vier weken minstens één keer alcohol gedronken te hebben. Voor de Turkse en Marokkaanse jongeren ligt dit percentage een stuk lager (respectievelijk 12 en 6 procent). Dit is niet verwonderlijk gezien het merendeel van hen zich tot de islam rekent, waarin het drinken van alcohol verboden is.

Het alcoholgebruik is in 2009 een stuk lager dan in 2005. In 2005 gaf nog 49 procent van de ondervraagde jongeren aan de afgelopen vier weken minstens één keer alcohol gedronken te hebben, tegenover 38 procent in 2009. Ook zijn er minder zogenaamde binge drinkers – jongeren die afgelopen maand één keer of vaker vijf glazen of meer op één gelegenheid hebben gedronken. Onder zowel autochtone, westers allochtone als niet-westers allochtone jongeren is er sprake van een daling (zie figuur 11). De inspanningen van de overheid om het alcoholgebruik onder jongeren terug te dringen, lijken dus hun vruchten af te werpen.

11. Jongeren van 12 tot en met 16 jaar die in de afgelopen vier weken minstens een keer alcohol hebben gedronken

Halt-afdoeningen en verblijf in justitiële jeugdinstellingen

Om te voorkomen dat jongeren het verkeerde pad op gaan, is het goed om problemen zo vroeg mogelijk te signaleren. Halt levert een bijdrage aan preventie en bestrijding van jeugdcriminaliteit. Ongeveer de helft van de jongeren die door de politie worden aange-

houden, gaat naar Halt voor een Halt-afdoening of Stop-reactie¹⁸⁾. In een Halt-afdoening kunnen jongeren 'boete doen' zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.

In totaal krijgen bijna 20 duizend jongeren in 2009 een Halt-afdoening. Dat is 1,6 procent van de jongeren van 12 tot en met 17 jaar. Niet-westerse allochtonen krijgen met 2,7 procent vaker een Halt-afdoening dan autochtonen (1,4 procent) en westerse allochtonen (2,0 procent). Het zijn vooral jongens die een Halt-afdoening krijgen opgelegd (73 procent). Jongens van Marokkaanse afkomst krijgen met 4,7 procent het vaakst een Halt-afdoening.

De meest voorkomende delicten waarvoor jongeren een Halt-afdoening krijgen, zijn vermogensmisdrijven, vernieling en verstoring van de openbare orde en vuurwerkovertreddingen.

Ook jongeren die vaak spijbelen kunnen verwezen worden naar een Halt-bureau. In 2009 werden ruim 2 duizend jongeren naar een Halt-bureau verwezen voor schoolverzuim.

Ook bij het verblijf in justitiële inrichtingen zijn er verschillen tussen jongeren van verschillende afkomst. Bijna 2,5 duizend jongeren verblijven in een justitiële inrichting. Allochtone jongeren komen met 0,6 procent ook vaker in een justitiële inrichting terecht dan autochtonen (0,1 procent). Ook zijn het vrijwel alleen jongens die in een justitiële inrichting verblijven (94 procent).

In 2009 krijgen iets minder jongeren een Halt-afdoening dan in 2008 (1,6 procent tegenover 1,7 procent). Ook verblijven iets minder jongeren in een justitiële inrichting (0,2 tegenover 0,3 procent).

Conclusie

Jongeren hebben vaak een actief en druk sociaal leven. Het contact met leeftijdgenoten speelt een grote rol bij de besteding van hun vrije tijd. Allochtone jongeren hebben een meer diverse vriendenkring dan autochtone jongeren. Een ruime meerderheid van de allochtone jongeren geeft aan een goede vriend of vriendin te hebben die autochtoon is. Andersom is dit niet het geval. Nog niet de helft van de ondervraagde autochtone jongeren geeft aan een allochtone goede vriend of vriendin te hebben. Dat autochtonen minder contact hebben met allochtonen dan andersom is niet zo verwonderlijk, aangezien er in Nederland minder allochtonen zijn dan autochtonen.

Voor veel jongeren is sporten of buiten spelen een manier om met leeftijdgenoten in contact te komen. Een vijfde van de jongeren geeft echter aan niet meer dan één keer per week buiten te spelen of te sporten in de vrije tijd. Dit aandeel is onder niet-westerse allochtonen hoger dan onder autochtonen. Hierin is weinig verandering ten opzichte van enkele jaren eerder.

Net als een aantal jaar terug werken in de sport verhoudingsgewijs meer autochtonen dan allochtonen. Verder werken er iets meer mannen dan vrouwen.

Het aantal inwoners van Nederland dat zich tot een godsdienstige levensbeschouwing rekent, daalt al jaren. Ook onder jongeren is sprake van een lichte daling in religiositeit. Dit geldt zowel voor autochtone als voor allochtone jongeren. Wel blijft onder niet-westers allochtone jongeren het aandeel gelovige jongeren veel hoger dan onder autochtone en westerse allochtone jongeren. De meerderheid van de niet-westers allochtone jongeren geeft aan moslim te zijn. Onder autochtone en westerse allochtone jongeren is het rooms-katholieke geloof het populairst.

¹⁸⁾ De Stop-reactie is een vrijwillig aanbod dat gedaan kan worden aan de opvoeders van een kind onder de 12 jaar dat een licht strafbaar feit gepleegd heeft. Het is erop gericht om mogelijk crimineel gedrag vroegtijdig te onderkennen en om eventueel door te verwijzen aan hulpverlening. Per 1 januari 2010 is de Stop-reactie voor delictgedrag bij kinderen jonger dan 12 jaar beëindigd.

Al jaren probeert de overheid het alcoholgebruik onder jongeren terug te dringen. Dit lijkt zijn vruchten af te werpen. Onder een steekproef van ruim 5 duizend jongeren is het alcoholgebruik gedaald ten opzichte van een aantal jaar eerder. Nog steeds is het alcoholgebruik het laagst onder niet-westerse allochtonen. Aangezien de meeste niet-westerse allochtonen zich tot de islam rekenen, is dit niet verwonderlijk.

Om te voorkomen dat jongeren het verkeerde pad op gaan, is het goed om problemen zo vroeg mogelijk te signaleren. Jongeren die door de politie worden aangehouden, kunnen worden doorverwezen naar een Halt-bureau. Het aandeel jongeren met een Halt-afdoening is licht gedaald ten opzichte van eerdere cijfers. Ook verblijven iets minder jongeren in een justitiële inrichting. Zowel Halt-afdoeningen als verblijf in een justitiële inrichting komen vaker voor onder allochtonen dan autochtonen en vaker onder jongens dan meisjes.

5. Fysieke en mentale gezondheid

Voor jongeren die fysiek en mentaal gezond zijn, zullen er weinig belemmeringen zijn om volwaardig te kunnen participeren in de maatschappij. Wie echter met psychische of lichamelijke problemen kampt, heeft meer ondersteuning nodig. De overheid kan een deel van die ondersteuning bieden. Daarnaast is het belangrijk te voorkomen dat al te veel jongeren met slechte fysieke of mentale gezondheid te maken krijgen.

In dit hoofdstuk gaan we eerst in op de zuigelingensterfte. Hierna bekijken we hoe het is gesteld met het overgewicht onder de jeugd. Vervolgens gaan we in op de medische consumptie en psychische problemen onder jongeren. Als laatste bekijken we hoe jongeren zelf hun gezondheid beoordelen.

Ook bij deze dimensie geldt dat veel van de hier genoemde uitkomsten zijn gebaseerd op een steekproef met soms een gering aantal respondenten, waardoor grote marges kunnen ontstaan. Vanwege de marges op de uitkomsten raden we ook aan voorzichtig te zijn bij de interpretatie van de figuren in dit hoofdstuk.

Zuigelingensterfte

De sterfte van kinderen onder de 1 jaar wordt zuigelingensterfte genoemd. Deze indicator wordt vaak gebruikt om de gezondheidstoestand van een bevolkingsgroep in kaart te brengen. In totaal stierven in 2010 in Nederland bijna 700 kinderen onder de leeftijd van 1 jaar, dat zijn bijna 4 sterfgevallen per duizend levend geboren kinderen. De zuigelingensterfte onder niet-westerse allochtonen ligt met ongeveer 5 sterfgevallen per duizend levendgeborenen iets hoger. Onder westerse allochtonen is de zuigelingensterfte met 2 sterfgevallen per duizend levendgeborenen juist iets lager.

Zowel onder de niet-westerse als de westerse allochtonen is de zuigelingensterfte iets lager dan in 2008. Toen waren er respectievelijk bijna 6 en 3 sterfgevallen per duizend levendgeborenen. Onder autochtonen is de zuigelingensterfte vrijwel gelijk gebleven.

Overgewicht

In 2010 is 15 procent van de jongeren te zwaar. Onder niet-westers allochtone jongeren komt overgewicht vaker voor. Iets meer dan een kwart van hen kampt in 2010 met overgewicht tegen 16 procent van de westerse allochtonen en 13 procent van de autochtone jongeren van 2 tot en met 24 jaar. Hetzelfde beeld zagen we in 2008.

Hierbij kan het inkomen een rol spelen (gezond eten is duurder), maar ook het aantal dagen dat niet-westers allochtone jongeren voldoende bewegen. De Antilliaanse en Arubaanse jeugd van 10 tot en met 16 jaar beweegt ruim 3 dagen per week tenminste een uur, terwijl de autochtone jeugd ruim 4 dagen per week voldoende beweegt in 2009. Ten opzichte van 2005 is er weinig verschil.

Medische consumptie

Van de niet-westers allochtone jongeren van 0 tot en met 24 jaar bezocht in 2009 75 procent een huisarts. Onder westerse allochtonen en autochtonen is dit ruim tweederde. Ruim 34 procent van de niet-westerse allochtonen bezocht een specialist tegen respectievelijk 28 en 32 procent van de westerse allochtone en autochtone jongeren. Niet-westerse allochtonen brengen daarentegen minder vaak een bezoek aan de tandarts. Van hen ging 73 procent naar de tandarts in 2009, tegenover ongeveer 84 procent van de autochtone

en westers allochtone jongeren. Hierbij kan het inkomen een rol spelen. Een bezoek aan de tandarts is vaak preventief en kost geld.

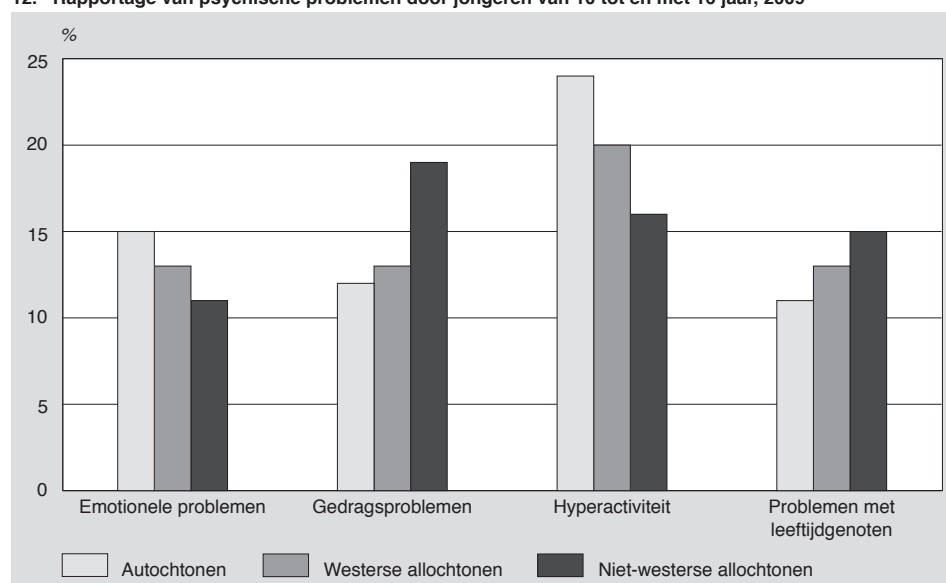
In vergelijking met 2008 valt vooral het bezoek aan de specialist op. Van de niet-westerse allochtonen bezocht 28 procent een specialist in 2008. Twee jaar later is dit 34 procent.

Psychische problemen

Autochtone jongeren van 10 tot en met 16 jaar rapporteren met 15 procent iets vaker emotionele problemen dan hun niet-westers allochtone leeftijdsgenoten in 2009 (zie figuur 12). Van de westers allochtone jongeren zegt 13 procent emotionele problemen te hebben. Autochtone jongeren geven ook vaker aan dat zij problemen hebben met hyperactiviteit (24 procent ten opzichte van 16 procent van de niet-westerse allochtonen). Niet-westers allochtone jongeren geven daarentegen vaker aan gedragsproblemen en problemen met leeftijdsgenoten te hebben.

Niet-westerse allochtonen hebben nu wel minder vaak problemen met leeftijdsgenoten dan in 2005. Terwijl nu 15 procent van deze groep jongeren zegt problemen te hebben met hun leeftijdsgenoten, was dit in 2005 nog bijna een kwart.

12. Rapportage van psychische problemen door jongeren van 10 tot en met 16 jaar, 2009

Beoordeling eigen gezondheid

Autochtone jongeren tot 25 jaar geven in 2010 iets vaker (94 procent) een positieve beoordeling van hun gezondheid dan hun niet-westers en westers allochtone leeftijdsgenoten (beiden 90 procent). Deze verschillen zijn vergelijkbaar met twee jaar eerder.

Conclusie

De zuigelingensterfte onder niet-westers allochtone kinderen is relatief hoog, maar wel iets lager dan voorheen. Ook hebben niet-westers allochtone jongeren vaker last van overgewicht dan leeftijdsgenoten van een andere afkomst. Hierbij kan het een rol spelen dat niet-westerse allochtonen slechts drie dagen per week voldoende bewegen. Verder gaan ze minder vaak naar de tandarts dan hun leeftijdsgenoten.

Niet-westers allochtone jongeren rapporteren minder vaak emotionele problemen en hyperactiviteit dan autochtone jongeren. Wel geven ze vaker aan gedragsproblemen te hebben. Ook rapporteren ze vaker problemen met leeftijdsgenoten te hebben, maar minder vaak dan voorheen. Tot slot beoordeelt deze groep jongeren de eigen gezondheid wat vaker positief dan twee jaar eerder.

6. Begrippen en afkortingen

Begrippen

Allochtoon – Persoon van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren.

Autochtoon – Persoon van wie de beide ouders in Nederland zijn geboren.

Beroepsbevolking – Volgens de nationale definitie worden tot de beroepsbevolking gerekend personen van 15 tot en met 64 jaar die:

- ten minste twaalf uur per week werken, of
- verklaren ten minste twaalf uur per week te willen werken, daarvoor beschikbaar zijn en activiteiten ontplooiën om werk voor ten minste twaalf uur per week te vinden.

Van de beroepsbevolking worden personen die ten minste twaalf uur per week werken tot de werkzame beroepsbevolking gerekend. Personen die niet werken of minder dan twaalf uur per week werken, maar aangeven ten minste twaalf uur per week te willen werken, beschikbaar zijn en activiteiten ontplooiën om een baan te vinden, behoren tot de werkloze beroepsbevolking. Personen van 15 tot en met 64 jaar die aangeven niet te willen werken, of niet ten minste twaalf uur per week te willen werken, of niet beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt of niet voldoende activiteit ontplooiën om een baan te vinden, behoren tot de niet-beroepsbevolking.

Eenouderhuishouden – Particulier huishouden bestaande uit één ouder met thuiswonende kind(eren) (en met mogelijk ook overige leden).

Eenpersoonshuishouden – Particulier huishouden bestaande uit één persoon.

Eerste generatie allochtoon – Persoon die in het buitenland is geboren met ten minste één in het buitenland geboren ouder.

Gestandaardiseerd huishoudinkomen – Het besteedbaar inkomen gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden.

Herkomstgroepering – Voor de indeling van personen naar etnische achtergrond is de CBS-indeling naar herkomstgroepering gebruikt. De herkomstgroepering van een persoon wordt vastgesteld aan de hand van diens geboorteland en dat van zijn ouders.

Huishouden – Een verzameling van één of meer personen die een woonruimte bewoont en daar zichzelf voorziet, of door derden wordt voorzien, in dagelijkse levensbehoeften.

Institutioneel huishouden – Eén of meer personen die samen een woonruimte bewonen en daar bedrijfsmatig worden voorzien in dagelijkse levensbehoeften. Ook de huisvesting vindt bedrijfsmatig plaats.

Laag inkomen – De lage-inkomensgrens is vastgesteld op € 9 250 in prijzen van het jaar 2000. Dit bedrag komt inkoopkracht ongeveer overeen met de koopkracht van een Bijstandsuitkering voor een alleenstaande in 1979, toen deze op zijn hoogst was. Het inkomensbegrip dat in deze publicatie wordt gehanteerd, is het besteedbaar inkomen verminderd met eventueel ontvangen huursubsidie. Om te bepalen hoe het inkomen van een huishouden zich verhoudt tot de lage-inkomensgrens, wordt het inkomen van een huishouden gecorrigeerd voor verschillen in huishoudenssamenstelling en voor de prijsontwikkeling. De correctie voor verschillen in samenstelling vindt plaats met behulp van equivalentiefactoren. In de equivalentiefactor komen de schaalvoordelen tot uitdrukking die het gevolg zijn van het voeren van een gemeenschappelijke huishouding. Met behulp van de equivalentiefactoren worden alle inkomens herleid tot het inkomen van een eenpersoonshuishouden. Op deze wijze zijn de inkomensniveaus van huishoudens onderling vergelijkbaar gemaakt. Vervolgens wordt dit gestandaardiseerde inkomen (met consumentenprijsindices) herleid naar het prijspeil in 2000. Het resulterende inkomen is laag wanneer het minder is dan € 9 250.

Leerplicht – De wettelijke verplichting kinderen onderwijs te laten volgen. De leerplicht begint op de eerste dag van de maand na de vijfde verjaardag van een kind en duurt tot de achttiende verjaardag. Bij ziekte, schoolsluiting en vervulling van plichten die voortvloeien uit godsdienst of levensovertuiging kunnen/hoeven leerlingen de school niet te bezoeken. Leerlingen voor wie het volgen van volledig dagonderwijs niet haalbaar is, kunnen gebruikmaken van de vervangende leerplicht. Hieraan zijn strenge regels verbonden. De vervangende leerplicht geldt voor jongeren vanaf 14 jaar.

Migrant – Zie Allochtoon.

Niet-westerse allochtoon – Allochtoon met als herkomstgroepering een van de landen in de werelddelen Afrika, Latijns-Amerika en Azië (exclusief Indonesië en Japan) of Turkije.

Niet-werkend werkzoekend – Een persoon is niet-werkend werkzoekend als hij of zij tussen de 15 en 64 jaar is, ingeschreven staat bij het UWV WERKbedrijf en geen werk heeft.

Non-respons – Het verschijnsel dat we van iemand die in de steekproef is getrokken de gewenste informatie niet krijgen.

Nulmeting - Een meting met als doel inzicht te krijgen in de stand van zaken in voorafgaand aan de start van het beleidsprogramma.

Primair onderwijs –Omvat het basisonderwijs, het speciaal basisonderwijs en het onderwijs op speciale scholen.

Schoolverlaters – Leerlingen tot 23 jaar uit het basisjaar die het volgende schooljaar geen bekostigd onderwijs meer volgen. Daarnaast betreft het alleen de leerlingen die zowel eind september van het basisjaar als eind september van het volgend schooljaar staan ingeschreven in de Gemeentelijke Basisadministratie.

Secundair onderwijs – Omvat het voortgezet onderwijs en de beroepsopleidende en beroepsbegeleidende leerweg van het mbo en de daarmee vergelijkbare oudere en particuliere onderwijsvormen.

Startkwalificatie – Een leerling heeft een startkwalificatie met ten minste een afgeronde havo- of vwo-opleiding, of een basisberoepsopleiding (mbo niveau 2).

Steekproef – Een selectie uit een totale populatie ten behoeve van een meting van bepaalde eigenschappen van die populatie.

Tertiair onderwijs – Omvat hoger beroepsonderwijs, wetenschappelijk onderwijs, onderwijs van de Open Universiteit (voorzover examenprogramma's) en ander, veelal particulier, beroepsonderwijs op dit niveau.

Tweede generatie allochtoon – Persoon die in Nederland is geboren en van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren.

Vervolgmeting – Een meting met als doel inzicht te krijgen in de stand van zaken na invoering van het beleidsprogramma.

Voortijdig schoolverlater – Een schoolverlater die niet in het bezit is van een startkwalificatie.

Werkloze beroepsbevolking – Zie Beroepsbevolking.

Werkzame beroepsbevolking – Zie Beroepsbevolking.

Westerse allochtoon – Allochtoon met als herkomstgroepering een van de landen in de werelddelen Europa (exclusief Turkije), Noord-Amerika en Oceanië of Indonesië of Japan.

Werkloosheidswet – De wet heeft tot doel werknemers te verzekeren tegen de financiële gevolgen van werkloosheid. De wet voorziet in een uitkering die gerelateerd is aan het laatstverdiende inkomen uit dienstbetrekking. De duur van de uitkering is afhankelijk van het arbeidsverleden van de verzekerde.

Wet Werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten – Een sociale voorziening voor iedereen die ingezetene van Nederland is. De verzekering keert uit aan een verzekerde indien deze voor zijn zeventiende verjaardag arbeidsongeschikt is geworden, en dat op zijn achttiende verjaardag nog steeds is. De verzekering geldt ook voor mensen die tussen hun achttiende en dertigste verjaardag arbeidsongeschikt zijn geworden tijdens een studie. De duur van de studie moet minimaal zes maanden zijn.

Wet Investeren in Jongeren – Deze wet verplicht gemeenten om jongeren van 18 tot 27 jaar die een bijstandsuitkering aanvragen een aanbod te doen. Dat kan een aanbod zijn voor werk, scholing of een combinatie van beide. Jongeren die een baan accepteren krijgen salaris in plaats van een uitkering. Voor jongeren die een leeraanbod aanvaarden, vult de gemeente het inkomen aan tot de hoogte van de bijstandsuitkering. Wordt het aanbod van de gemeente niet geaccepteerd, dan ontvangt de jongere geen uitkering. Het werkleertraject stopt wanneer de jongere een betaalde baan heeft gevonden, een opleiding is gaan volgen waarvoor hij studiefinanciering krijgt of wanneer hij 27 jaar wordt. Loopt een werkleertraject af dan moet de gemeente, zolang de jongere nog geen werk heeft en onder de 27 jaar is, een nieuw aanbod doen.

Afkortingen

AO	Arbeidsongeschiktheid
BSO	Buitenschoolse opvang
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CvB	Centrum voor Beleidsstatistiek
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie
Halt	Het alternatief
Havo	Hoger algemeen vormend onderwijs
HBO	Hoger beroepsonderwijs
HO	Hoger onderwijs
LAKS	Landelijk Actie Komitee Scholieren
Lwoo	Leerwegondersteunend onderwijs
Mbo	Middelbaar Beroepsonderwijs
SCP	Sociaal en Cultureel Planbureau
Vmbo	Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
VO	Voortgezet onderwijs
VO-raad	Sectororganisatie voor het Voortgezet onderwijs
Vwo	Vorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs
Wajong	Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
WIJ	Wet investeren in jongeren
WO	Wetenschappelijk onderwijs
WW	Werkloosheidswet

Centrum voor Beleidsstatistiek

Het CBS verzamelt gegevens bij personen, bedrijven en instellingen om deze daarna te verwerken tot statistische informatie over groepen mensen, bedrijven en hun omgeving. De resultaten stelt het CBS voor iedereen beschikbaar. Voor sommige vragen is deze informatie, die beschikbaar wordt gesteld via de CBS-website www.cbs.nl, echter niet toereikend. In dat geval kunnen externe partijen zich wenden tot het Centrum voor Beleidsstatistiek (CBS-CvB).

Het CBS-CvB bepaalt in nauw overleg met de klant welke informatie in welke vorm beschikbaar en nuttig is voor het beantwoorden van de vraag. Daarna voert het CBS-CvB het onderzoek uit en beschrijft de resultaten in een rapport of maatwerkpublicatie. Alle uitkomsten en publicaties worden openbaar gemaakt en zijn te vinden op de website van het CBS-CvB (www.cbs.nl/cvb).